

УДК 343.102

DOI <https://doi.org/10.32782/2521-1196.17.2023.25-35>

М. Й. Кулик,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального процесу,
Національна академія внутрішніх справ
e-mail: coolss777@ukr.net

ORCID ID: 0000-0003-1373-6749

Ю. І. Кравець,

аспірант кафедри кримінального процесу,
Національна академія внутрішніх справ
e-mail: yulian81177@ukr.net

ORCID ID: 0009-0002-8203-1101

ПОМИЛКИ СЛІДЧОГО ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ, ПРИЙНЯТТЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ РІШЕНЬ НА СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Метою статті є дослідження та аналіз питання щодо помилок слідчого під час здійснення досудового розслідування. Для кримінального процесу й криміналістики слідчі помилки викликають інтерес з точки зору їх диференціації та розробки засобів виявлення, виправлення та попередження їх вчинення у майбутньому. Основним завданням є дослідити помилки слідчого під час досудового розслідування кримінальних правопорушень та запропонувати способи їх виправлення. З'ясовані помилки слідчого під час реалізації процесуальних рішень на досудовому розслідуванні, надані типові помилки під час проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій. Розглянуто співвідношення процесуальних і тактичних помилок слідчого, що виявляють під час розслідування кримінальних правопорушень.

Практична цінність роботи полягає в наданні рекомендацій щодо недопущення помилок під час реалізації процесуальних рішень на досудовому розслідуванні, виправленні помилок під час проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій. Емпіричні результати, зокрема вивчення матеріалів слідчої практики та спеціальної літератури, дозволили надати визначення, ознаки слідчих помилок, здійснити класифікацію та запропонувати способи їх виправлення.

Ключові слова: слідчий, помилки, процесуальне рішення, кримінальне провадження, досудове розслідування.

Постановка проблеми та її актуальність. Всебічне дослідження слідчих помилок, а також засобів їх попередження та усунення є досить актуальним з огляду на потребу визначення способів їх виправлення. Будь-яка помилка під час здійснення кримінального провадження протиправна і неприпустима. Тож мета дослідження полягає у визначенні теоретичних основ та розробці практичних рекомендацій, спрямованих на удосконалення практики кримінальних проваджень слідчого, виявлення та усунення помилок в його діяльності. Як правильно зазначають Л.Д. Удалова та О.Ю. Хабло, під час помилки діяльність правозастосувачів перешкоджає досягненню завдань кримінального судочинства [20, с. 86].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розробку доктринальних аспектів та проблем помилок в кримінальному провадженні зробили вчені-правники, зокрема: Ю.П. Аленін, Ю.В. Баулін, Т.В. Варфоломеєва, Г.П. Власова, В.І. Галаган, Ю.М. Грошевський, В.Г. Гончаренко, К.Ф. Гуценко, О.П. Кучинська, М.М. Михеєнко, В.Т. Нор, Г.М. Омеляненко,

В.М. Тертишник, Л.Д. Удалова, Ж.В. Удовенко, В.П. Шибіко, М.Є. Шумило та інші науковці. Проте більшість наявних робіт присвячено помилкам, а дослідження шляхів виявлення та усунення слідчих помилок розроблені фрагментарно.

Метою статті є дослідження та аналіз питання щодо помилок слідчого під час здійснення досудового розслідування.

Методологія. Дослідження побудовано на анкетуванні науковців та практичних працівників органів досудового розслідування. Методологія дослідження ґрунтується на системі загальнонаукових і спеціальних методів, призначених для отримання його достовірних результатів. Зокрема, діалектичний метод буде використано під час формулювання пропозицій і рекомендацій, спрямованих на усунення помилок слідчого; логіко-юридичний – для тлумачення правових норм і категорій; догматичний – з метою удосконалення понятійно-категоріального апарату дослідження тощо.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дотепер наукою не вироблене єдине поняття слідчих помилок. Можна лише говорити про низку

елементів, до яких належать будь-які неправильні дії слідчого чи їх ненавмисність, настання негативних наслідків тощо.

Немає єдності поглядів на поняття слідчих помилок між проанкетованими нами науковцями та практичними працівниками органів досудового розслідування. Якщо слідчі до основних елементів слідчих помилок відносять неправильну кваліфікацію, помилки в оцінці доказів, ненавмисне порушення кримінального процесуального закону, помилки під час провадження слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій, то науковці на перше місце ставлять помилки в оцінці доказів, а вже потім – неправильну кваліфікацію, помилки під час проведення слідчих (розшукових) дій, помилки під час висунення та перевірки слідчих версій. Вважаємо, що проблема розбіжностей у поглядах між науковцями та практичними працівниками органів досудового розслідування щодо поняття слідчих помилок може бути вирішена шляхом проведення спільних наукових досліджень між ними з метою обговорення питань, пов'язаних зі слідчими помилками. Такий підхід допоможе зрозуміти, які проблеми існують у практичній діяльності та які рішення можна запровадити для їх вирішення. Крім цього, важливо підтримувати взаємодію між науковцями та практичними працівниками органів досудового розслідування з метою обміну набутими ними знаннями та досвідом. Це може допомогти вирішити проблеми, які можуть виникнути під час досудового розслідування та запобігти помилкам, що донині мають місце.

Вивчення матеріалів слідчої практики та спеціальної літератури дозволяє виділити наступні ознаки слідчих помилок:

- галузь їхнього здійснення – слідча діяльність;
- суб'єкт помилкових суджень – слідчий;
- помилки є результатом сумлінної омані;
- як правило, вони є наслідком активної діяльності слідчого;
- з об'єктивної сторони помилки виявляються у вигляді недотримання слідчим рекомендацій щодо провадження досудового розслідування;
- помилки у застосуванні кримінального чи кримінально-процесуального законодавства;
- для них характерна наявність негативних наслідків або погрози їхнього настання для розслідування кримінальних правопорушень;
- їх констатація або юридичне визнання стосується компетенції вищих посадових осіб (керівника органу досудового розслідування, прокурора, судді, суду). Виявити ж її, окрім зазначених суб'єктів, може й сам суб'єкт помилки (слідчий);
- для помилок характерна типовість, наявність певних закономірностей у їхньому існуванні, що пояснюють їх причину та динаміку;

– між різними помилками існує тісний взаємозв'язок [14, с. 64–68].

Слідчою помилкою І.І. Когутич вважає неусвідомлено неправильні дії або бездіяльність слідчого, направлені у відповідності з його суб'єктивним поглядом на успішне досягнення завдань кримінального судочинства і, як правило, відображені в прийнятті підсумкового або проміжного процесуального рішення, незаконність і необґрунтованість якого відображені судом у відповідному акті реагування [11, с. 124].

Слідчою помилкою П.М. Маланчук та О.В. Маслак пропонують визначати неправильну дію (або бездіяльність) слідчого у ході застосування кримінального чи кримінально-процесуального закону, яка є результатом його добросовісної омані й, як правило, призводить до прийняття неправильного процесуального рішення, констатація необґрунтованості та незаконності якого здійснюється переважно вищими посадовими особами в особі начальника слідчого відділу, прокурора та інших у відповідному процесуальному документі [14, с. 68].

Грунтуючись на вказаних ознаках, що характеризують слідчі помилки та їх визначеннях, своєю чергою вважаємо, що до них належать неправильні дії або рішення, недоліки чи бездіяльність, що допускають слідчі під час досудового слідства при застосуванні законодавства, відхід або невипробуване використання рекомендацій щодо провадження досудового розслідування, що привели або могли привести до негативних наслідків під впливом невірного сприйняття фактичних та юридичних обставин досліджуваних подій.

Слідчі помилки доцільно відповідно диференціювати на дві групи:

- за змістом (внутрішньою стороною) помилки: *гносеологічні* (помилки під час пізнання об'єктів, відносин між ними, оцінки результатів змістовного пізнання: відсутність логічного зв'язку між аргументом і тезою, помилки в оцінці доказів, оцінці висновку експертів тощо); *діяльнісні* (помилковий вибір процесуальних дій з наявних варіантів, їх здійснення без попередньої підготовки, помилки внаслідок незнання рекомендованої методики провадження дії, помилки у виборі засобів дії тощо);
- за формою прояву (зовнішньою стороною) помилки в застосуванні: матеріального законодавства (неправильне застосування норм КК, ЦК, КУпАП України); процесуального законодавства (неправильне застосування норм КПК України); неповний або повністю неправильний вибір рекомендацій щодо проведення окремих процесуальних дій чи всього досудового розслідування.

Інші розподіли помилок (на істотні і несуттєві, обвинувальні і виправдувальні, залежно від

стадій кримінального провадження тощо) виходять із зазначеної нами класифікації і слугують для її більшої деталізації.

У наукових джерелах значна кількість досліджень присвячена слідчим помилкам та їх класифікаціям. Відмінності між їх підходами дозволили виділити помилки різних видів і рівнів. Для прикладу, аналізуючи класифікацію слідчих помилок залежно від мотивації дій чи бездіяльності, О.В. Омельченко відносить до них помилки слідчого, допущені навмисно в силу ігнорування вимог закону, які оцінюються ним як незначні і несуттєві для розслідування і не перешкоджають досягненню завдань кримінального судочинства [16, с. 139]. Проте умисне порушення закону, на наш погляд, не може бути визнано помилкою. Виявлення та оцінка допущеного порушення передбачають відповідальність слідчого, яку визначають залежно від його вини й наслідків, що настали.

Вважаємо, що процесуальна помилка може мати місце в розслідуванні у випадках, коли на підставі одержаної інформації про кримінальне правопорушення у слідчого сформоване внутрішнє переконання, що стало підґрунтям прийняття процесуального рішення (для прикладу, проведення обшуку, пред'явлення для впізнання чи іншої слідчої (розшукової) дії). Помилки, що виникають, мають об'єктивні причини. Такі випадки можливі під час розслідування за відсутності на момент прийняття процесуального рішення інформації про злочин і особу злочинця. Умислу на порушення КПК України під час прийняття процесуального рішення в таких випадках немає, в наявності лише сумнівна омана. Відповідність чи невідповідність рішення вимогам закону визначені не лише приписами статей, що передбачають порядок провадження розслідування, але й достовірними даними, що є в розпорядженні слідчого на момент прийняття ним проміжного чи підсумкового процесуального рішення.

Становить інтерес розгляд співвідношення процесуальних і тактичних помилок слідчого, що виявляють під час розслідування злочинів. В основі процесу розслідування можуть бути названі дві складові: процесуальна і тактична. Процесуальне рішення слідчого може бути тактичним, коли його прийняття обґрунтовують тактичною доцільністю, і допустити при цьому процесуальну помилку. Водночас прийняте з дотриманням КПК України рішення може бути тактичною помилкою, якщо його прийняття не узгоджується з процесом доказування (для прикладу, передчасне затримання підозрюваного без нагальної на те потреби). Під час розслідування злочинів більшості тактичних рішень слідчого не надають процесуальну форму,

що обумовлено специфікою слідчої діяльності. Помилки, що виникають під час їх прийняття, не відображають в процесуальних документах, однак вони реально існують, і причини їх знаходяться як у діяльності, що передує підготовці тактичного рішення, так і в його безпосередній практичній реалізації.

Для правильного розуміння напряму даного дослідження необхідно зупинитися на таких поняттях, як «тактична помилка» і «помилка під час прийняття тактичного рішення», і показати їх схожість і відмінність, співвідношення між собою. Ці поняття пов'язані між собою як загальне і окреме. Тактична помилка – це прийняття рішення за обраною тактичною лінією, яке не призвело до очікуваних результатів. Установлення названої помилки відбувається після реалізації прийнятого рішення. Прикладом може бути рішення про обрання неправильної тактики слідчої (розшукової) дії або порядку проведення їхнього комплексу. Натомість помилка під час прийняття тактичного рішення – це прорахунки, допущені безпосередньо під час прийняття рішення. Під таке поняття підпадають помилки, виявлені слідчим, процесуальним керівником або іншою особою до практичної реалізації прийнятого рішення. Такі помилки призводять до помилковості рішення в цілому, тобто до тактичної помилки, якщо рішення буде виконано [1, с. 66].

Отже, можна зробити висновок, що помилка, яка виникає під час розслідування у зв'язку з неправильним тактичним рішенням, обумовлена помилками під час його прийняття. Вибору правильного рішення сприяють властиві слідчому особистісні якості, його внутрішні ресурси, психічні процеси. Це дозволяє зробити висновок про те, що діяльність слідчого передбачає формування в особи свого бачення прийнятого рішення, а помилки тягнуть за собою помилковий аналіз зібраних доказів, невірні висновки, що призводить до неправильного вирішення розумової задачі.

Формування тактичного рішення здійснюють в три етапи: а) підготовчий; б) прийняття рішення; в) практична реалізація.

Перша група помилок виникає на підготовчому етапі прийняття тактичного рішення, до яких можна віднести: 1) помилки в аналізі слідчої ситуації, в якій приймають рішення; 2) помилки у визначенні розв'язуваної задачі; 3) помилки у формулюванні мети рішення.

Друга група помилок виникає на етапі прийняття тактичного рішення, до яких можна віднести: 1) помилки у визначенні можливих варіантів рішень та їх аналізі; 2) помилки у визначенні оптимального варіанта рішення і в його оцінці; 3) помилки у формулюванні рішення як моделі.

Третя група помилок виникає на етапі практичної реалізації сформованої теоретичної моделі тактичного рішення, до яких можна віднести: 1) помилки у виборі моменту і термінів виконання; 2) помилки в послідовності (етапах) виконання; 3) помилки у виборі виконавців рішення; 4) помилки під час здійснення рішення як дії. Наведена класифікація помилок розкриває основні напрями виникнення помилок слідчого під час прийняття та практичної реалізації тактичних рішень, що має значення для вдосконалення слідчої та судової діяльності [1, с. 67].

Щодо помилок слідчого під час реалізації процесуальних рішень на досудовому розслідуванні, до типових помилок під час проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій можна віднести:

1. *Затримання та обшук особи*: поширеною є практика, коли слідчі, посилаючись на статтю 40 КПК України, дають оперативним підрозділам доручення затримати особу та доставити її для участі в проведенні слідчих (розшукових) дій. Це є незаконним в силу низки причин: по-перше, затримати особу через певний час після вчинення злочину можна виключно на підставі ухвали суду про дозвіл на затримання. Жодного іншого механізму КПК України не передбачає; по-друге, відповідно до статті 40 КПК України слідчому надано право доручати відповідним оперативним підрозділам проведення виключно слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій. Натомість затримання є процесуальною дією. Отже, своїми діями слідчі вчиняють кримінальне правопорушення, відповідальність за яке передбачена статтею 371 КК України (завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою). Доволі часто працівники патрульної поліції під час затримання особи посилаються на частину 2 статті 207 КПК України, яка не має жодного до них відношення. Зазначена стаття дає право затримувати правопорушників цивільним особам, які після затримання мають доставити затриманого до уповноваженої службової особи або негайно повідомити її про затримання правопорушника та його місцезнаходження. Якщо ж затримання здійснюють уповноважені службові особи, вони мають діяти відповідно до іншої процедури, передбаченої статтею 208 КПК України, що відчутно відрізняється від законного затримання, передбаченого статтею 207 цього Кодексу.

У випадку затримання особи за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення час її затримання починає обліковуватися відразу з моменту фактичного затримання. Однак у випадку затримання підозрюваного цивільними особами відповідно до статті 207 КПК України час його затримання

починає обліковуватися з моменту прибуття правоохоронців або ж його доставлення до відділку поліції. Отже, під час затримання саме патрульний поліцейський має зафіксувати час, місце затримання та спосіб вчинення злочину, а слідчий надалі дає належну кваліфікацію цим діям і вносить відповідну інформацію до ЄРДР. Проте в переважній більшості випадків протокол затримання продовжують складати слідчі. Така ситуація призводить до низки негативних наслідків, зокрема, час тримання особи з моменту її затримання патрульним поліцейським до прибуття слідчо-оперативної групи або ж доставлення до відділу поліції жодним чином не обліковують, а тривати він може кілька годин. Відповідно, це призводить до неправильного обрахунку інших процесуальних строків, які мали б рахуватися з моменту фактичного затримання особи, порушення права затриманої особи на захист.

Під час затримання уповноважена службова особа проводить огляд затриманого. Утім, поверхнева перевірка та огляд належать до превентивних поліцейських заходів, а порядок їх проведення визначено статтею 34 Закону України «Про Національну поліцію». Обшук особи є слідчою (розшуковою) дією, підстави та порядок проведення якої чітко окреслені в КПК України. Але у своїй практичній діяльності органи досудового розслідування допускають чимало порушень під час проведення поверхневого огляду чи особистого обшуку. Передусім це проведення обшуку особи до внесення відомостей до ЄРДР без складання відповідного протоколу. Навіть у випадку, коли складають протокол обшуку, у ньому найчастіше не обґрунтовано підстави для проведення такої дії, не описано послідовність проведених дій, відеофіксація здійснюється з перервами, що прямо заборонено КПК України. Якщо протокол затримання не було складено, а особу відпустили з приміщення правоохоронного органу, куди її доставили, офіційно вважається, що затримання не відбувалося [7].

Слідчий має права затримувати особу лише на підставі, передбаченій законом; не порушувати права осіб, зокрема право на приватне життя, право на недоторканість особистого майна та право на захист тощо, повинен діяти неупереджено, незалежно, своєчасно та в повному обсязі повідомляти затриманій особі про її права: на захист, право на адвоката та право на медичну допомогу й можливі наслідки, які можуть статися в разі порушення чинного законодавства.

2. *Огляд місця події*. Проаналізувавши висловлені в юридичній літературі позиції, К.О. Чаплинський до основних недоліків проведення цієї слідчої (розшукової) дії відносить відсутність контролю над організацією охорони місця події, незастосування

заходів щодо видалення з місця події сторонніх осіб, неточне визначення меж місця події, не повна фіксація обстановки місця події, неправильне вилучення слідів, недоліки під час фіксації результатів огляду (неправильний опис слідів, виявлених документів і предметів; помилки при складанні фототаблиць, схем, планів тощо) [22, с. 77].

Щоб не допускати помилок, слідчий повинен фіксувати докази, бути уважним до деталей, уникати пошкодження або знищення слідів, оскільки це необхідно для збереження доказів та їх подальшого використання у судовому процесі. Якщо докази пошкоджені або знищені, то це може призвести до того, що вони не будуть прийняті в суді. Фіксуючи докази, слідчий збирає інформацію про злочин, встановлює його важливі факти й обставини та винуватих осіб. Саме на зібраних доказах ґрунтуються винесення обвинувального вироку або прийняття рішення про звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Уважне стеження за деталями і уникнення пошкодження або знищення слідів також допомагає уникнути помилок та недоліків у розслідуванні. Якщо деякі докази не будуть правильно зафіксовані, це може призвести до того, що вони будуть використані стороною захисту як такі, що виправдовують особу. Отже, фіксація доказів та уникнення пошкодження або знищення слідів є важливими аспектами розслідування, необхідними для забезпечення справедливості під час досудового розслідування та наступного судового розгляду.

3. *Допит, одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб:* неповне з'ясування обставин події кримінального правопорушення; неправильне формулювання питань; невстановлення психологічного контакту; невиправдане звуження кола свідків; поверхневе, без належної конкретизації дослідження обставин кримінального провадження; невраховування особистості учасників слідчої (розшукової) дії; відсутність детального пророблення лінії поведінки; помилки під час здійснення контролю над поведінкою учасників одночасного допиту [18, с. 236]. З огляду на зазначене слідчий повинен готуватися до допиту, скласти план майбутнього спілкування, правильно формулювати запитання, уникати агресії, не перебувати допитуваних осіб, створювати сприятливу та довірчу атмосферу, бути відкритим, мати високу професійну кваліфікацію, використовувати всі доступні засоби та методи збирання інформації та, головне, дотримуватися засади законності.

4. *Пред'явлення для впізнання:* відсутність належної організації слідчої (розшукової) дії; непроведення заходів, спрямованих на актуалізацію пам'яті особи, яка впізнає, якщо пройшов значний період

часу від сприйняття до впізнання; пред'явлення особі, яка вже раніше сприймала відповідний об'єкт, що підлягає впізнанню, як учасник інших слідчих (розшукових) дій; неуточнення фізичних можливостей осіб, які впізнають; під час проведення впізнання за фотографіями не врахування можливості того, що на фотографії людина не завжди схожа сама на себе; використання старих фотокарток, наявність різних відмінностей у зовнішності та одягу особи, яка підлягає впізнанню, і статистами тощо [19].

Для уникнення цих помилок слідчий зобов'язаний:

– підбирати відповідне приміщення для проведення пред'явлення для впізнання – якщо приміщення недостатньо освітлене або занадто тісне, це може негативно вплинути на сприйняття особою об'єктів та знизити точність результатів;

– виключити вплив зовнішніх факторів – якщо слідчий допустить наявність на місці проведення пред'явлення для впізнання інших осіб, що можуть впливати на сприйняття особою, це також може призвести до негативних наслідків;

– не використовувати знайомі обличчя, раніше сприйняті об'єкти;

– враховувати часовий фактор – якщо пред'явлення для впізнання проводити після довгого проміжку після вчиненого злочину, це може призвести до погіршення точності результатів;

– здійснювати чіткий і достатній опис – якщо свідок не надав досить детального опису особи, це може призвести до помилкового висновку щодо її ідентифікації чи встановлення групової належності.

5. *Призначення та проведення експертиз:* у постанові про призначення експертизи вказуються обставини вчинення кримінального правопорушення в стислому вигляді, що не дає можливості експертові змодельовати обстановку його вчинення та механізм утворення слідів; під час направлення на експертизу речових доказів не перераховують, які саме докази направляють на дослідження; іноді на експертизу надходять предмети в ушкодженій упаковці, без копії протоколу огляду, у зв'язку з чим в описовій частині висновку експерти відображають характер ушкодження упаковки, дають опис предмета, що не збігається з описом в протоколі огляду; неправильно формулюють або не ставлять усі можливі питання; призначають експертизи не в доцільній послідовності, у результаті чого втрачаються властивості речових доказів або самі речові докази, необхідні для провадження інших експертиз [15].

З огляду на зазначене слідчий повинен перевірити кваліфікацію та досвід експерта, перш ніж призначити йому проведення експертизи; правильно формулювати запитання, а за необхідності – завчасно проконсультуватися з експертом, уникати будь-якого впливу на експерта, щоб забезпечити

незалежність результатів експертизи; розуміти результати експертизи та враховувати їх у своїх рішеннях тощо.

6. *Освідування* проводять з порушенням процесуального порядку його проведення, зокрема за відсутності постанови прокурора, неправильного розуміння підстав проведення освідування, що приводить до підміни даної дії оглядом місця події, зокрема, під час фіксації змивів з рук; приниження честі й гідності особи, порушення права на захист, недостатньої детальної фіксації зовнішніх ознак, травм, слідів, розмірів [12, с. 184–192].

Для недопущення цих помилок слідчий зобов'язаний:

- здійснювати підготовку до проведення освідування, включаючи знання професійних методик, правил та протоколів;

- проводити цю слідчу (розшукову) дію лише на підставі постанови, яку наразі уповноважені винести дізнавач, слідчий, прокурор;

- повинен детально фіксувати зовнішні ознаки тіла, такі як травми, сліди, розміри і інші важливі докази, за необхідності – із застосуванням фотографування, вимірювання та опису деталей;

- залишатись об'єктивним і неупередженим під час огляду тіла особи, уникати будь-яких особистих оцінок або припущень і фіксувати лише факти;

- дбати про збереження цілісності доказів під час збирання і упакування зразків, слідів, зокрема, зразків ДНК, чітко записувати, які зразки були взяті, де були знайдені і як вони були упаковані.

Щодо типових помилок під час проведення *негласних слідчих (розшукових) дій*, вони охоплюють такі групи.

1. Помилки щодо фіксування негласних слідчих (розшукових) дій у протоколі:

- *нездійснення фіксації проведення негласних слідчих (розшукових) дій*. Згідно з частиною 1 статті 252 КПК України, така фіксація має відповідати загальним правилам фіксації кримінального провадження, передбаченого КПК України, тобто на негласні слідчі (розшукові) дії поширюється також положення глави 5 КПК України «Фіксування кримінального провадження. Процесуальні рішення». Для прикладу, під час проведення контролю за вчиненням злочину старшим оперуповноваженим був складений протокол про результати негласної слідчої (розшукової) дії, в якому не було системно відображено всього перебігу її проведення, а зафіксовані лише її результати. Суд визнав такий протокол недопустимим доказом, зазначивши, що в протоколі не наведені такі відомості: дата та час, коли особа, яка залучена до конфіденційного співробітництва, прибула в приміщення відповідного оперативного підрозділу для участі в НСРД (контроль за вчиненням

злочину); хто конкретно з оперативних працівників чи залучених спеціалістів встановлював на цю особу спеціальне аудіо-, відеоспостереженне обладнання; яке конкретно обладнання для аудіо- та відеоспостереження було встановлено на цю особу (не зазначають назву й технічні характеристики цього обладнання); час, коли ця особа вийшла з приміщення оперативного підрозділу, та маршрут її пересування для зустрічі з особою, щодо якої проводиться НСРД (контроль за вчиненням злочину); не зазначено маршрут повернення цієї особи після проведення НСРД (контроль за вчиненням злочину) до оперативного підрозділу; не названо співробітника оперативного підрозділу, який безпосередньо знімав обладнання для відеоспостереження з особи, залученої до конфіденційного співробітництва; не зазначено присутніх при цих діях осіб [2]. Перевірити достовірність зробленого відеозапису під час проведення цих негласних слідчих (розшукових) дій можна лише за допомогою відповідної експертизи, призначення та проведення якої можливе лише за наявності конкретних технічних засобів, які використовувалися під час проведення аудіо- та відеофіксування процесуальної дії. Встановити ж, якими саме технічними засобами здійснювалося відеоспостереження без відображення цих даних у матеріалах кримінального провадження неможливо, що ставить отримані таким чином докази під сумнів [9].

- *неправильне зазначення часу та прізвища посадової особи, яка проводила НСРД*. Згідно з частиною 1 статті 106 КПК України, протокол під час досудового розслідування складають слідчі або прокурори, які проводять відповідну процесуальну дію, під час її проведення або безпосередньо після її закінчення. Протокол про хід і результати НСРД, враховуючи особливості вказаної процесуальної дії, не може бути складений під час її проведення, тому його складають відразу після її закінчення. Тим більше важливим моментом під час складення протоколу має бути зазначення саме тієї посадової особи правоохоронних органів, яка провела НСРД.

2. Порушення процедури передачі інформації, отриманої внаслідок проведення НСРД. Законодавством передбачено, що інформація, отримана внаслідок проведення НСРД, може бути передана від одного структурного підрозділу до іншого виключно за постановою прокурора. Проте в практичній діяльності ця процедура відбувається через оформлення протоколу, не передбаченого КПК України.

3. Зняття інформації з електронних інформаційних систем без звернення до слідчого судді. Досить часто в практичній діяльності виникають ситуації, коли слідчий або прокурор, вилучивши під час обшуку мобільний телефон чи комп'ютер особи,

порушують вимоги процесуального законодавства, зокрема, частину 1 статті 258 та частину 1 статті 264 КПК України, не звертаючись при цьому до слідчого судді за дозволом на зняття інформації з електронних інформаційних систем, проводять огляд цих пристроїв, складають протокол огляду і використовують отриману таким чином інформацію як доказ у кримінальному провадженні [21, с. 298–300].

Крім цього, зняття інформації з електронних інформаційних систем належить до різновиду негласних слідчих (розшукових) дій і має оформлюватися протоколом про хід та результати в разі, якщо таке зняття відбувається без відома власника електронної інформаційної системи. Тобто у цій ситуації отримана таким чином інформація не може бути визнана допустимим доказом у кримінальному провадженні. Відповідно до частини 1 статті 84 КПК України, фактичні дані, отримані не в порядку, передбаченому КПК України, доказами в кримінальному провадженні бути не можуть [8].

Досліджуючи проблеми помилок на досудовому слідстві, науковці визначили, що тактичною помилкою у слідчій діяльності є негативний результат неусвідомленого неправильного вибору та/або застосування слідчим тактико-криміналістичних засобів у певній слідчій ситуації, що призводить до втрати можливості виявлення й використання в подальшому криміналістично значущої (доказової, орієнтуючої) інформації [10, с. 27].

Щодо різновидів тактичних помилок, то їхня класифікація має таку структуру:

1) залежно від сфери приналежності причин, що їх викликали (помилки, викликані пізнавальними (розумовими) діями слідчого, пов'язані з аналізом, оцінкою інформації, висуненням версій, плануванням розслідування, прийняттям тактичних рішень, та помилки, викликані фактичними діями (бездіяльністю) під час реалізації спланованих дій, рішень, перевірки версій);

2) залежно від виду процесуальної дії (тактичні помилки під час огляду місця події, допиту, обшуку, пред'явлення для впізнання, слідчого експерименту, призначення експертизи тощо);

3) залежно від етапу проведення процесуальної дії (тактичні помилки під час підготовки, проведення, фіксації, оцінюванні результатів);

4) залежно від виду застосованих тактико-криміналістичних засобів (тактичні помилки, пов'язані з використанням тактичних прийомів, тактичних комбінацій, тактичних операцій, з прийняттям і реалізацією тактичних рішень);

5) залежно від психічного ставлення слідчого до негативних наслідків, які можуть настати в результаті його діяльності (тактичні помилки з причин тактичної необізнаності; тактичні помилки з причин

тактичної недбалості; тактичні помилки в ситуації усвідомленого тактичного ризику);

6) за характером (значенням для процесу розслідування) негативного результату (суттєві тактичні помилки (допущені під час проведення одних процесуальних дій, які не можуть бути виправлені за рахунок проведення інших процесуальних дій (використання інших джерел доказів) або їх повторного проведення); несуттєві тактичні помилки (допущені під час проведення одних процесуальних дій, які можуть бути виправлені шляхом проведення інших процесуальних дій або їх повторного проведення));

7) за видом (проявом) негативного результату (втрата доказової інформації або джерела її виявлення (отримання); втрата тактичної цінності інформації (наприклад, зниження або втрата дієвості психологічного впливу, що мають речові докази); погіршення слідчої ситуації (упущення сприятливого моменту розвитку слідчої ситуації, перехід безконфліктної у бік конфліктної, створення ситуації тактичного ризику)). Втрата доказів або їх процесуальних джерел через допущені раніше помилки може відбуватися на різних стадіях кримінального процесу. Отже, виникає закономірне питання про те, які саме види тактичних та пов'язаних з ними процесуальних порушень можуть призвести до недовпустимості зібраних доказів [9, с. 326–327].

У теорії кримінального процесу виділяють низку вимог щодо оцінювання процедури отримання доказів, серед яких слід назвати законність джерела; законність способу отримання; процесуальне оформлення ходу й результатів проведення слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій; належного суб'єкта, що має право проводити процесуальні дії з отримання доказів [13, с. 229–231]. На наш погляд, це пов'язано з надмірним ризиком, що охоплює занадто високий рівень ризикування в зусиллях, що може призвести до негативних наслідків, або навпаки, недостатнім ризиком, коли слідчий занадто обережний і не ризикує, коли це може бути необхідним; невірне визначення пріоритетів: неправильний вибір того, що є найбільш важливим у певній ситуації; недостатня організація щодо розподілу часу та ресурсів; невірне сприйняття інформації, що призводить до недостатнього або неправильного збирання, оброблення та аналізу інформації; недостатня комунікація і, як наслідок, неправильні рішення або нерозуміння; недостатня підготовка, брак знань або практичного досвіду.

Як правильно зазначає О.М. Домашенко, такі помилки завжди є результатом (наслідком) неправильного судження, ненавмисно-неправильної дії (бездіяльності). Саме ця ознака, що вказує на її

суб'єктивну складову частину, дає змогу відмежувати реальну помилку від злочинів проти правосуддя чи інших упущень слідчого, адже якщо позначати терміном «помилка» всі наслідки дій слідчого, що призвели до шкоди, тобто будь-який негативний результат, то, природно, з'ясування причин подібних упущень втрачає свій сенс, адже нівелюється сам характер імпульсу, в результаті якого сталася ця шкідлива дія. Безумовно, оцінка конкретного доказу з підстав допустимості або недопустимості надається у кожній справі окремо, а в зазначених випадках відбувається шляхом аналізу змісту фактичних даних та порівняння їх з іншими доказами, які підтверджують або спростовують доказ, який перевіряється [9, с. 327].

Водночас усі нормативні приписи, що стосуються підстав і порядку визнання доказів недопустимими, розраховані виключно на одного суб'єкта, а саме – суд (яким, виходячи із змісту глави 3 КПК України, є суддя) [17, с. 12].

Для аналізу вказаних недоліків слід звернутися до матеріалів судової практики, в яких є зазначені порушення. Одним із поширених недоліків, яких припускають слідчі під час проведення слідчої (розшукової) дії, є порушення рекомендацій щодо застосування аудіо- та відеозапису, особливо тоді, коли такі засоби фіксації є обов'язковими, зокрема під час обшуку житла чи іншого володіння особи на підставі ухвали слідчого судді. Дії та обставини проведення обшуку, не зафіксовані під час відеозапису, не можуть бути внесені до протоколу обшуку та використані як джерело доказів у кримінальному провадженні. Адже, відповідно до вимог закону, аудіо- та відеозапис має відбуватися протягом усієї слідчої (розшукової) дії та в повному обсязі фіксувати основні моменти, її хід і результати. Зазначені законодавцем вимоги прийняті для забезпечення прав осіб під час проведення обшуку, а також для фіксації достовірної інформації про докази, отримані під час проведення обшуку, та його об'єктивності. Однак законодавча невизначеність моменту початку відеофіксації може привести до неоднозначних результатів та вплинути на допустимість отриманих доказів. Як показує практика, слідчі починають проведення відеозйомки або з моменту прибуття до місця проведення обшуку, або після вручення власнику житла ухвали слідчого судді про проведення обшуку, виходячи з розуміння фактичного початку моменту обшуку. В останньому випадку у суду можуть виникнути сумніви щодо результатів проведеного обшуку. Для прикладу, під час проведеного обшуку в квартирі його відеофіксація була розпочата після того, як учасники цієї слідчої (розшукової) дії та працівники спецпідрозділу вже перебували в приміщенні коридору, де пізніше було виявлено речові

докази (гранату з підривноком). Також відеофіксація проводилася на особистий мобільний телефон оперативного працівника, який на момент судового розгляду (оригінальний примірник технічного носія інформації зафіксованих процесуальних дій) не зберігся, що є порушенням частини 3 статті 107 КПК України [3].

Для уникнення таких ситуацій з огляду на тактичні міркування початком ведення відеофіксації має бути момент прибуття на об'єкт обшуку. Це дасть можливість не лише повно зафіксувати дії оперативних співробітників, обстановку та місцезнаходження об'єктів пошуку, але й поведінку осіб, у житлі чи іншому володінні яких проводили обшук (активний опір діям слідчого чи добровільна видача шуканого), дії захисника, понятих та інших учасників. Ігнорування цих рекомендацій в контексті перевірки технічних засобів під час підготовчого етапу проведення слідчих (розшукових) дій може в подальшому негативно вплинути на оцінку здобутих доказів. Як правило, слідчому чи відповідальному співробітнику ще до початку фіксування слідчої дії необхідно перевірити працездатність технічних засобів фіксування шляхом їх активації, провести тестування необхідних функцій аудіо- та відеозаписуючого пристрою, перевірити наявність вільного місця на носіях запису відеофонограми; забезпечити наявність зарядних пристроїв та додаткових елементів живлення. Яскравим прикладом допущеної помилки слугує наступний епізод: під час судового розгляду стороною обвинувачення як доказ вини обвинуваченого було надано для дослідження протокол обшуку та його відеозапис, які були досліджені в суді. Суд у своєму виправдувальному вирокі звернув увагу на неповноту фіксації через те, що відеозапис припинився перед завершенням слідчої (розшукової) дії у зв'язку з розрядженням батареї, та визнав протокол обшуку недопустимим доказом [4].

В іншому випадку під час дослідження в судовому засіданні протоколу й запису з відеодиску слідчого експерименту було встановлено, що слідчий постійно замість затриманого розповідає обставини, які начебто він повідомляв раніше під час допиту, та постійно його прискорює. У протоколі зазначалося, що під час цієї дії велась безперервна відеозйомка, на початку та у кінці запису слідчий оголосив про час початку та час закінчення проведеного слідчого експерименту, а саме 22 години 05 хвилин та 22 години 20 хвилин відповідно, тобто тривалість цієї дії становила 15 хвилин. Водночас відеозапис із початку до кінця запису складав лише 4 хвилини 58 секунд. Окрім цього, в матеріалах провадження був відсутній протокол про перегляд цього запису слідчим після проведення слідчого експерименту.

У подальшому такі матеріали також були визнані судом недопустимим доказом [5].

Однією з істотних вимог отриманого відеозапису є те, що він повною мірою має відображати дії всіх осіб, які брали участь у проведенні слідчої (розшукової) дії, особливо під час проведення обшуку, коли особи можуть одночасно перебувати в різних місцях. Інколи у суду виникає сумнів щодо правильності вилучення й упакування речового доказу, існування реальної можливості його підміни, місцезнаходження виявленого сліду чи речового доказу тощо. У зв'язку з тим, що поняті можуть забути окремі важливі деталі і не завжди в змозі відповісти на ці запитання, перегляд матеріалів відеозапису має визначне значення для з'ясування всіх перерахованих обставин. Зокрема, на такі обставини звернув увагу суд, досліджуючи відеозапис, на якому були зафіксовані дії слідчого, прокурора та двох оперативних співробітників поліції на початку проведення обшуку в кімнаті житлового будинку у присутності двох понятих, однак не зафіксовані дії інших трьох співробітників поліції, які у цей час перебували за межами кімнати, увійшли до неї через певний час разом із обвинуваченим та стали брати участь в обшуку. У подальшому відеозйомка здійснювалася таким

чином, що переважно фіксувала слідчого, понятих, а також по черзі кожного зі співробітників поліції, які перебували як у різних приміщення будинку, де кожний окремо проводив обшук, так і досить тривалий час поза відеофіксацією у дворі домоволодіння, де пізніше були виявлені бойові припаси та наркотичні засоби. Наслідком такого порушення норм чинного законодавства та криміналістичних рекомендацій щодо проведення відеозапису під час обшуку у підсумку став виправдувальний вирок суду [6].

Висновки. Отже, помилки слідчого виявляються в неповноті, однобічності й необ'єктивності дослідження обставин кримінального правопорушення, недотриманні конституційних прав і свобод людини й громадянина, а також міжнародних стандартів справедливого правосуддя, істотному порушенні кримінального процесуального закону, неправильному застосуванні кримінального закону.

Такий стан речей об'єктивно перешкоджає нормативно-заданому досягненню цілей кримінального провадження, знижують ефективність розслідування. Зазначені помилки, як предмет наукового дослідження, являють собою явище, що виражається в протиріччі між неминучістю (природністю) помилок і необхідністю їх усунення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Булулуков О.Ю. Помилки при прийнятті тактичних рішень. *Право та інноваційне суспільство*. № 1(4). 2015. С. 64–69.
2. Вирок суду у кримінальному провадженні № 42017160000001280. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85968502> (дата звернення: 20.05.2023).
3. Вирок суду у кримінальному провадженні № 12017120000000213. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82363877> (дата звернення: 20.05.2023).
4. Вирок суду у кримінальному провадженні № 42018140400000060. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85529143> (дата звернення: 20.05.2023).
5. Вирок суду у кримінальному провадженні № 12016100040006904. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87473095> (дата звернення: 20.05.2023).
6. Вирок суду у кримінальному провадженні № 12018220400000243. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85322201> (дата звернення: 20.05.2023).
7. Гарварт Г. Яких типових помилок правоохоронці припускаються під час затримання особи? URL: <https://zib.com.ua/ua/149220.html>.
8. Діденко А. Справа на помилки. *Український юрист*. № 5. 2021. URL: <https://www.ukrjulist.com/?article/2209>.
9. Домашенко О. М. Вплив тактичних помилок слідчого на допустимість доказів. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 9. 2020. С. 326–329.
10. Домашенко О.М. Тактичні помилки у слідчій діяльності: поняття, ознаки, види : монографія / за ред. В.Ю. Шепітька. Харків : Апостіль. 2019. 176 с.
11. Когутич І.І. Слідчі помилки, поняття та класифікація. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2002. № 1. С. 123–128.
12. Конюшенко Я.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: проблеми теорії та практики: монографія. Харків : Факт, 2020. 471 с.
13. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за заг. ред. В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М.Є. Шурила. Київ : Юстініан, 2012. 1224 с.
14. Маланчук П.М., Маслак О.В. Щодо поняття слідчих помилок та причин їх виникнення. *Правові горизонти / Legal horizons*, 2017. С. 64–68.
15. Нестор Н. Чому відмовляють у судовій експертизі? URL: https://rus.lb.ua/blog/nataliia_nestor/491073_chomu_vidmovlyayut_sudoviy.html.
16. Омельченко О. Загальна характеристика слідчих помилок. *Підприємництво, господарство і право*. 2008. № 5. С. 138–140.

17. Панова А.В. Визнання доказів недопустимими у кримінальному провадженні : монографія. Харків : Право, 2017. 256 с.
18. Переверза О.Я. Помилки фіксації показань на досудовому слідстві як елемент механізму формування показань. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Серія ПРАВО. Випуск 42. С. 235–237.
19. Типові помилки при пред'явленні для впізнання. URL: <http://megalib.com.ua/content/9999>.
20. Удалова Л.Д., Хабло О.Ю. Зловживання у сфері кримінального процесу: Монографія. Київ : Дакор, 2010. 176 с.
21. Удовенко Ж.В. Гарантії забезпечення права особи на невтручання в її особисте і сімейне життя у кримінальному провадженні України : дис. д.ю.н. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» ; Національний університет «Києво-Могилянська академія», Київ, 2021. 587 с.
22. Чаплінський К.О. Тактичне забезпечення проведення слідчих дій. Монографія. Дніпропетровськ : Дніпр. держ.універ. внутр.справ; Ліра ЛТД, 2011. 496 с.

REFERENCES

1. Bululukov, O.Yu. (2015). Pomylyky pry pryiniatti taktychnykh rishen [Errors in making tactical decisions]. *Pravo ta innovatsiine suspilstvo*, 1 (4). 64–69. [in Ukrainian]
2. Vyrok sudu u kryminalnomu provadzhenni № 42017160000001280 [Court verdict in criminal proceedings No. 42017160000001280]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85968502> [in Ukrainian]
3. Vyrok sudu u kryminalnomu provadzhenni № 12017120000000213 [Court verdict in criminal proceedings No. 12017120000000213]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82363877> [in Ukrainian]
4. Vyrok sudu u kryminalnomu provadzhenni № 42018140400000060 [Court verdict in criminal proceedings No. 42018140400000060]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85529143> [in Ukrainian]
5. Vyrok sudu u kryminalnomu provadzhenni № 12016100040006904 [Court verdict in criminal proceedings No. 12016100040006904]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87473095> [in Ukrainian]
6. Vyrok sudu u kryminalnomu provadzhenni № 12018220400000243 [Court verdict in criminal proceedings No. 12018220400000243]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85322201> [in Ukrainian]
7. Harvart, H. Yakykh typovykh pomylok pravookhorontsi prypuskaiutsia pid chas zatrymannia osoby? [What typical mistakes do law enforcement officers make when detaining a person?]. Retrieved from: <https://zib.com.ua/ua/149220.html>. [in Ukrainian]
8. Didenko, A. (2021). Sprava na pomylyky [It's about mistakes]. *Ukrainskyi yuryst*, 5. Retrieved from: <https://www.ukrjurist.com/?article/2209>. [in Ukrainian]
9. Domashenko, O.M. (2020). Vplyv taktychnykh pomylok slidchoho na dopustymist dokaziv [The influence of tactical errors of the investigator on the admissibility of evidence]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 9. 326–329. [in Ukrainian]
10. Domashenko, O. M. (2019). Taktychni pomylyky u slidchii diialnosti: poniattia, oznaky, vydy [Tactical errors in investigative activity: concepts, signs, types]. (Shepitko, V.Yu. Eds.). Kharkiv: Apostil, 176. [in Ukrainian]
11. Kohutyk, I.I. (2002) Slidchi pomylyky, poniattia ta klasyfikatsiia [Investigative errors, concepts and classification]. *Visnyk Khmelnytskoho instytutu rehionalnoho upravlinnia ta prava*, 1. 123–128. [in Ukrainian]
12. Koniushenko, Ya. Yu. (2020) *Provedennia slidchykh (rozshukovykh) dii u kryminalnomu provadzhenni: problemy teorii ta praktyky [Conducting investigative (search) actions in criminal proceedings: problems of theory and practice]*. Kharkiv: Fakt, 471. [in Ukrainian]
13. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy. Naukovo-praktychnyi komentar (2012). [Criminal Procedure Code of Ukraine. Scientific and practical commentary]. (Honcharenka, V.H., Nora, V.T., & Shumyla, M.Ye. Eds.). Kyiv: Yustinian, 1224. [in Ukrainian]
14. Malanchuk, P.M., & Maslak, O.V. (2017). Shchodo poniattia slidchykh pomylok ta prychny yikh vynykennia [Regarding the concept of investigative errors and their causes]. *Pravovi horyzonty / Legal horizons*. 64–68. [in Ukrainian]
15. Nestor, N. Chomu vidmovliaiut u sudovii ekspertyzi? [Why is forensic examination refused?] Retrieved from: https://rus.lb.ua/blog/nataliia_nestor/491073_chomu_vidmovlyayut_sudoviy.html [in Ukrainian]
16. Omelchenko, O. (2008). Zahalna kharakterystyka slidchykh pomylok [General characteristics of investigative errors]. *Pidpriemnytstvo, hosp-vo i parvo*, 5. 138–140. [in Ukrainian]
17. Panova, A.V. (2017). Vyznannia dokaziv nedopustymymy u kryminalnomu provadzhenni [Recognition of evidence as inadmissible in criminal proceedings]. Kharkiv: Pravo, 256. [in Ukrainian]
18. Pereverza O. Ya. (2017). Pomylyky fiksatsii pokazan na dosudovomu slidstvi yak element mekhanizmu formuvannia pokazan [Errors in the recording of statements during the pre-trial investigation as an element of the mechanism of formation of statements]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu, Serii PRAVO*, 42. 235–237. [in Ukrainian]
19. Tipovi pomilki predyavleniya dlya vpiznannya [Typical errors when presented for identification]. Retrieved from: <http://megalib.com.ua/content/9999..> [in Ukrainian]
20. Udalova, L.D., & Khablo, O.Yu. (2010). *Zlovzhyvannia u sferi kryminalnoho protsesu [Abuse in the field of criminal process]*. K.: Dakor, 176 s. [in Ukrainian]
21. Udoenko, Zh.V. (2021). Harantii zabezpechennia prava osoby na nevtruchannia v yii osobyste i simeine zhyttia u kryminalnomu provadzhenni Ukrainy [Guarantees of ensuring a person's right to non-interference in his personal

and family life in criminal proceedings of Ukraine]. *Doctor's thesis*. Natsionalnyi universytet «Kyievo-Mohylianska akademiia», Kyiv, 587. [in Ukrainian]

22. Chaplinskyi, K. Yu. (2010). *Taktychne zabezpechennia provedennia slidchykh dii* [Tactical support for investigative actions]. Dnipropetrovsk. Dnipr. Derzh.univer. vnutr.sprav. :496. [in Ukrainian]

M. Y. Kulyk, Yu. I. Kravets. Mistakes errors of the investigator during the preparation, acceptance and implementation of procedural decisions at the stage of pre-trial investigation

The purpose of the article is to research and analyze the issue of the investigator's mistakes during the pre-trial investigation. For the criminal process and criminology, investigative errors are of interest from the point of view of their differentiation and the development of means of detection, correction and prevention of their commission in the future. The main task is to investigate the mistakes of the investigator during the pre-trial investigation of criminal proceedings and to propose ways to correct them. The errors of the investigator during the implementation of procedural decisions at the pre-trial investigation are clarified, typical errors during the investigation (search) and other procedural actions are provided. The ratio of procedural and tactical errors of the investigator, which are revealed during the investigation of criminal offenses, is considered.

The practical value of the work consists in providing recommendations to avoid mistakes during the implementation of procedural decisions at the pre-trial investigation, correcting errors during investigative (search) and other procedural actions. Empirical results, in particular the study of materials of investigative practice and special literature, made it possible to provide definitions, signs of investigative errors, to carry out a classification and to propose methods of their correction.

Key words: *investigator; mistakes, procedural decision, criminal proceedings, pre-trial investigation.*